

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektora

Akademický rok: 2014/2015

Destinace (země, město): Tchaj-wan, Taipei

Jméno, příjmení: Mgr. Ondřej Geppert

Institute

National Chengchi University (NCCU)

Department of Slavic Languages & Literatures

No. 64, Sec. 2, Zhinan Rd., Wenshan Dist.

Taipei City 11605, Taiwan (R.O.C.)

WWW: <http://slavic.nccu.edu.tw/>

Vyučující češtiny

Doc. Melissa (Shih-hui) Lin – český jazyk, česká literatura (četba), úvod do studia slovanské kultury

Mgr. Ondřej Geppert – český jazyk, česká konverzace, realie České republiky

V zimním semestru 2014/15 vyučovali češtinu oba výše zmínění pedagogové, v letním semestru pouze lektor samotný. V průběhu akademického roku se v rámci „českého modulu“ vyučuje přibližně 20 hodin týdně s úvazkem pro jednoho až dva učitele.

Studenti

Studium češtiny (resp. „český modul“) si mohou v rámci bakalářského studia zvolit studenti katedry slovanských jazyků a literatur (NCCU). V letním semestru v pěti kurzech studovalo 30 studentů, z nichž 19 si zvolilo češtinu jako tuto vedlejší bakalářskou specializaci v rámci studia slavistiky. Další 11 studentů docházelo na volitelné kurzy češtiny z jiných kateder a fakult NCCU. Studentům nabízíme především kurz jazyka na třech úrovních (I – III) a kurz konverzace na dvou úrovních (I – II). Po ukončení bakalářského cyklu zůstává pro studenty jedinou možností zahraniční pobyt, tedy pokračování studia češtiny přímo v České republice. Této možnosti i s pomocí různých stipendií několik studentů využilo. V rámci studia slavistiky se čeština nachází v kategorii volitelných „modulárních kurzů“. Studenti mají na výběr ze šesti modulů a po výběru „českého modulu“ musejí splnit stanovený počet kreditů v této kategorii.

Počty studentů dle ročníků byly následující:

1. ročník: 14 studentů

2. ročník: 15 studentů

3. ročník: 1 student (předmět Český jazyk III není v rámci modulu povinný)

Přibližný věk studentů se pohybuje mezi 18–21 lety.

Stručná charakteristika studia a hodnocení

Bakalářské studium slavistiky je tříleté. Studenti češtinu studují jako druhý jazyk – vedle ruštiny. Na výběr mají slavisté také polštinu a ukrajinštinu. Hodnocení studentů se proporcčně skládá z několika faktorů, kromě samotných zkoušek jsou to docházka, práce v hodině, prezentace, domácí úkoly a projekty. Během každého semestru probíhají dvojí zkoušky: v půli a na závěr. Ve zkuškovém týdnu se odehrává jak písemná, tak ústní zkouška (pro studenty kurzů konverzace). Všechny zkoušky probíhají v režii lektora. Ten následně odevzdává procentuální hodnocení všech svých studentů, hranice pro úspěch je stanovena na celkovém hodnocení min. 60 procenty za kurz.

Výuková činnost lektora

Lektor v akademickém roce 2014/15 vyučoval v následujících kurzech:

Zimní semestr – Český jazyk III (3 lekce x 50 minut), Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); celkem 9 lekcí.

Letní semestr – Český jazyk I (3 lekce), Český jazyk II (3 lekce), Český jazyk III (3 lekce), Česká konverzace I (3 lekce), Česká konverzace II (3 lekce); celkem 15 lekcí.

Semestr trvá ve srovnání s nastavením většiny českých univerzit poměrně dlouho – 18 týdnů. Zkuškové období v půli i v závěru trvá pouze jediný týden, takže aktivně se vyučuje 16 týdnů v semestru. Kurzy probíhaly v roce 2014/15 v zimním semestru od 15. 9. 2014 do 15. 1. 2015, v letním semestru od 24. 2. do 29. 6. 2015.

Činnosti lektora nad rámec výuky

V rámci průběžných činností to byly vedle samotných příprav na výuku také konzultace v min. rozsahu jedné hodiny týdně. Dále bylo nutné vypracovat některé metodické a kurikulární dokumenty požadované katedrou, podobně jako podkladové texty k prezentaci bohemistiky na internetových stránkách katedry. Vedle toho spolu s kolegyní shromáždíme a editujeme eseje a úkoly studentů pro žákovský korpus.

Další činnosti souvisely se samotným ustavením lektorátu češtiny na NCCU, zejména v úvodních měsících zimního semestru. Snažili jsme se spolu s *Českou ekonomickou a kulturní kanceláří v Taipei* zahájit naše působení v místě pokud možno viditelně. 23. října 2014 jsme uspořádali slavnostní otevření českého lektorátu v Taipei. Na programu byla výstava velkoformátových fotografií ČR, zpěv Dvořákových a Janáčkových písní, poznávací soutěž pro studenty o hodnotné ceny a samozřejmě banket. Recepce se zúčastnil mj. tehdejší úřadující rektor univerzity pan *Bih-jaw Lin*. Tato prezentace splnila svůj účel, neboť článek o události vyšel následně v univerzitních novinách.

V uplynulém roce se nám podařilo v Taipei prezentovat ještě na několika dalších akcích s mezinárodní účastí, např. na *Konferenci vzdělávání QS Apple* (11. – 13. 11. 2014), nebo v rámci *Slovanského večera*, který proběhl v kulturním centru univerzity 15. prosince 2014. Studenti češtiny předvedli scénku se zpěvem. Také další akce za aktivní účasti lektora, jeho manželky a studentů v letním semestru měly mimouniverzitní dosah. Jednalo se zejména o *Festival světového jídla* (12. – 14. 5.) a *Slovanský kulturní kemp* (30. – 31. 5.). Obě události přilákaly kromě studentů také účastníky a návštěvníky z řad veřejnosti, kteří tak měli možnost seznámit se s českými reáliemi, tradicemi, tanci a v neposlední řadě s českou kuchyní. Českou kuchyni jsme již dříve představili na *Dni slovanské kuchyně* (8. 5.). Dalším pojátkem s českou kulturou je lektorská knihovna, která může už od letoška studentům nabídnout první zásilku knih a pochopitelně také oživit a zkvalitnit výuku samotnou.

Za podpory *České kanceláře Taipei* jsme uspořádali znalostní soutěž o hodnotné ceny – včetně představení našich studentů formou videa (21. 5.). Nemalé úsilí si vyžádalo také prodloužení lektorátu o další akademický rok a rozvíjení spolupráce s partnerskou Univerzitou Palackého v Olomouci. Pozitivním výsledkem je účast 10 studentů NCCU na letním programu v České republice (15. 7. – 4. 8.) organizovaném

lektorem a *Letní školou slovanských studií v Olomouci*. Hlavní náplní programu je dvoutýdenní intenzivní kurz češtiny.

Většinu výše zmíněných informací případný zájemce nalezne na Facebooku a blogu, které jsme během minulých měsíců vytvořili, doplňovali o různé zajímavosti a aktualizovali s ohledem na události, které proběhly. Uvádím tedy odkazy na výše zmíněné:

<https://www.facebook.com/pages/Study-Czech-at-NCCU/1620611201501772>

<http://www.czech-nccu.blogspot.cz/>

Specifika výuky a výukové materiály

Čeština se na katedře vedle ruštiny etabluje poněkud obtížněji a pomaleji. Není to forma diskriminace ze strany univerzity, ale odraz reality a vnímání Evropy z čínské perspektivy, neboť i větší a významnější evropské jazyky zde sdružuje jediné pracoviště. Pokud si studenti slavistiky zvolí češtinu, většinou očekávají podobný přístup a trend výuky, na který jsou zvyklí při výuce jejich hlavního jazyka – ruštiny. Tchajwanští studenti očekávají spíše tradiční přístupy k výuce jazyka, které během lekce zahrnují podrobný výklad gramatických jevů a jejich osvojení formou drilu, resp. systematickou práci s učebnicí (cvičebnicí).

Problémy ve výuce tedy vznikají při uplatnění odlišných přístupů vyžadujících od studentů aktivní zapojení, kreativitu, projev vlastního názoru, projektovou práci aj. Snaha upozadit gramatický plán a orientovat se na osvojení a využití řečových dovedností, která je dnes v jazykové výuce samozřejmostí, vázla zejména zpočátku na odlišném nastavení studentů a určitém nepochopení tohoto konceptu. Pokud se nakonec studenti odhodlají k jazykové produkci, projevuje se v ní nedostatek předchozí fonetické průpravy a nácvičku řečových dovedností spolu s užíváním nepřirozeného jazyka, který je poznamenán vlivem ruštiny i zastaralých učebnic. Kurzům jazyka nadále dominuje sada učebnic *Communicative Czech* (Rešková – Pintarová 1998).

Na druhou stranu, díky značné tvárnosti studentů a autoritě, které se učitel těší, se daří mnohé z těchto deficitů průběžně překonávat. Lektorský koncept vychází ze snahy zkombinovat praktický přístup k jazykové výuce a osvojení řečových dovedností s vlastním programem lektorátu, jímž je upevnění vazeb studentů k České republice a podpora povědomí o českém jazyku, literatuře a kultuře. Tchajwanští studenti mají bohužel jen omezenou možnost kontaktu se současným živým českým jazykem, stejně jako s aktuálním společenským děním v ČR. Už samotný fakt, že od září 2014 působí na Tchaj-wanu vůbec první rodilý mluvčí – bohemista, je pro studenty pozitivní a s povděkem přijímanou změnou.

Vedle výše zmíněných titulů jsme zejména v lekcích konverzace využívali učebnice *Basic Czech I – II* (Adamovičová – Ivanovová 2013), *Čeština pro život* (Nekovářová 2008) a *Čeština Expres 1 a 2* (Holá – Bořilová 2011). Osvědčily se nám také knihy z edice *Adaptovaná próza* nakl. Akropolis, stejně jako vybraná česká periodika, pokud se k nim vůbec dostaneme. Kromě tištěných zdrojů jsme využívali internet, zejména různé volně dostupné e-learningové kurzy, modelové testy, ukázkové texty z českých www stránek a médií aj. Dále také sadu pracovních listů vlastní provenience. Pro doplnění výuky posloužily vybrané české filmy, seriály, pohádky, písně aj.

Podmínky výuky a zázemí lektora

Vybavení Fakulty cizích jazyků, kde jsou učebny sdíleny všemi filologickými obory, je poměrně kvalitní. Pokud si to lektor vyžádá, jeho výuka probíhá v učebně s počítačem, internetem a projektorem. Těchto klimatizovaných učebeň je k dispozici hned několik. Uspořádání učebeň je spíše přednáškové, takže např. pro lekce konverzace nepříliš vyhovující. Většina kurzů probíhá v tříhodinovém bloku jen s krátkými přestávkami. Katedra sídlí v budově fakulty ve čtvrtém patře – je zde kancelář, ruské centrum a knihovna slavistiky, která je lektorovi k dispozici např. pro konzultace. České knihy jsou zde bohužel vzácností.

Po několika měsících dostal lektor vlastní kancelář v jiné budově, kde sídlí téměř všichni učitelé fakulty. Pracovna je vybavena základním nábytkem a počítačem a poskytuje dostatečné zázemí a klid na práci. Zde

je umístěna také lektorská knihovna, ze které si mohou studenti knihy vypůjčit na základě tištěného seznamu, který mají k dispozici. Lektor s manželkou jsou ubytováni v poměrně prostorném univerzitním bytě se starší výbavou. Nájemné bez energií činí asi 13 000 Kč měsíčně. Byt je v pátém patře bez výtahu. Velkou výhodou je pěší dostupnost pracoviště – asi 15 minut. V kampusu univerzity je také jazykové centrum, nabízející možnost docházet 2x týdně na školou hrazené skupinové kurzy čínštiny.

Celkové zhodnocení

„Každý začátek je těžký“ – toto úsloví dokonale odpovídá i situaci na lektorátu v Taipei. Je potřeba počítat s výraznou změnou klimatu i kulturního prostředí. Také univerzitní atmosféra kampusu a studentský život jsou značně odlišné od situace na evropských univerzitách. Komunikace funguje podle pozměněných pravidel a daleko větší roli zde hraje hierarchie a určené místo jednotlivce v rodině i ve společnosti. Čech – Evropan je vnímán exoticky a je běžné, že si na vás chtějí lidé sáhnout nebo se s vámi vyfotit. Většina známostí je ovšem pouze momentálních a najít si okruh přátel je daleko těžší než doma. Samozřejmě k tomu přispívá též jazyková bariéra.

Se začátkem působení v Taipei byly spojeny i jisté finanční nesrovnalosti, které se naštěstí v průběhu září a října podařilo vyřešit, byť jen dočasně. Smlouvu se zahraničním lektorem univerzita prodloužila o rok, takže o plánech na delší dobu dopředu zatím nemůže být řeč. Na druhou stranu, veškeré jednání je velmi solidní jak na úrovni univerzity, tak i katedry. Zejména zásluhou vedoucí katedry *Hsiang-lin Yeh* a kolegyně *Melissy Lin* se mnohé problémy dařilo minimalizovat a řešit. Také spolupráce s *Českou ekonomickou a kulturní kanceláří Taipei* probíhá v nadstandartní rovině. Vedoucí kanceláře pan *Václav Jílek* poskytuje plnou možnou podporu lektorátu i studentům, kteří o češtinu projevují zájem.

Za uplynulý rok se i díky pomoci a podpoře jak české, tak tchajwanské strany podařilo mnohé: zahájit první rok výuky češtiny na katedře slavistiky rodilým mluvčím – bohemistou; vyjednat pokračování lektorátu v dalším akademickém roce; udržet stabilní zájem studentů o malý slovanský jazyk v konkurenci ostatních a vůči dominanci ruštiny, jejíž studium klade na tamní studenty velmi vysoké nároky; uspořádat a zúčastnit se celé řady slavnostních akcí, soutěží, přehlídek a jiných událostí, kde bylo vše české vidět, slyšet a dokonce i cítit; zvládnout některé komplikované situace profesního i osobního charakteru aj. Rezervy lze spatřovat ve výuce samotné, kterou může lektor v dalším roce už snáze přizpůsobit místním podmínkám a charakteru studentů, stejně jako v další prezentaci našich aktivit. Těch je poměrně dost, nicméně ne vždy byl třeba dobrý záměr realizován podle našich představ, nejspíše pod vlivem dílčích nejasností v komunikaci. Dosavadní působení tedy hodnotím pozitivně, neboť česká stopa je nyní minimálně na katedře již znát (např. vedle čínských a ruských www stránek vznikla i anglická verze s informacemi o studiu češtiny na NCCU).

V Praze dne 31. 7. 2015

Mgr. Ondřej Geppert